

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 194 (XXXVIII) — Nr. 883

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Miercuri, 21 octombrie 2026

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
ACTE ALE SENATULUI	
133. — Hotărâre privind vacantarea unei funcții de chestor în Biroul permanent al Senatului	2
DECIZII ALE PRIM-MINISTRULUI	
396. — Decizie privind numirea doamnei Mihaela-Ilincuța Ștefan-Simion în funcția de director de cabinet al prim-ministrului, cu rang de secretar de stat, în cadrul Cancelariei Prim-Ministrului.....	2
ACTE ALE AUTORITĂȚII NAȚIONALE DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI	
66. — Ordin pentru aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli rectificat al Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei pe anul 2026 și a bugetului proiectelor cu finanțare din fonduri externe nerambursabile	3–6
ACTE ALE AUTORITĂȚII ELECTORALE PERMANENTE	
2. — Hotărâre pentru aprobarea condițiilor de tipărire a buletinelor de vot care vor fi utilizate la referendumul local din data de 8 noiembrie 2026 din comuna Rășinari, județul Sibiu	7–8
ACTE ALE COLEGIULUI MEDICILOR STOMATOLOGI DIN ROMÂNIA	
7/2CN. — Decizie privind stabilirea cuantumului taxei de evaluare profesională în vederea recunoașterii titlurilor de medic stomatolog specialist eliberate de un stat terț	8
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 87 din 21 septembrie 2026 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept)	9–16

ACTE ALE SENATULUI**PARLAMENTUL ROMÂNIEI****SENATUL****HOTĂRÂRE****privind vacantarea unei funcții de chestor
în Biroul permanent al Senatului**

Având în vedere că, în ședința din data de 21 octombrie 2026, plenul Senatului a luat act de desființarea Grupului parlamentar PACE — Întâi România, în temeiul prevederilor art. 67 din Constituția României, republicată, ale art. 32 alin. (3) din Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale art. 25 din Regulamentul Senatului, aprobat prin Hotărârea Senatului nr. 28/2005, republicat,

Senatul adoptă prezenta hotărâre.

Articol unic. — Senatul ia act de încetarea de drept a funcției de chestor în Biroul permanent al Senatului a domnului senator Peia Ninel și constată vacantarea acestei funcții.

Această hotărâre a fost adoptată de Senat în ședința din 21 octombrie 2026, cu respectarea prevederilor art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

PREȘEDINTELE SENATULUI

MIRCEA ABRUDEAN

București, 21 octombrie 2026.
Nr. 133.

DECIZII ALE PRIM-MINISTRULUI**GUVERNUL ROMÂNIEI****PRIM-MINISTRUL****DECIZIE****privind numirea doamnei Mihaela-Ilincuța Ștefan-Simion
în funcția de director de cabinet al prim-ministrului,
cu rang de secretar de stat, în cadrul Cancelariei Prim-Ministrului**

În temeiul art. 19, art. 22 alin. (5) și al art. 29 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare,

prim-ministrul emite prezenta decizie.

Articol unic. — Începând cu data intrării în vigoare a prezentei decizii, doamna Mihaela-Ilincuța Ștefan-Simion se numește în funcția de director de cabinet al prim-ministrului, cu rang de secretar de stat, în cadrul Cancelariei Prim-Ministrului.

PRIM-MINISTRU

LUCA-ALEXANDRU NICULESCUContrasemnează:

p. Secretarul general al Guvernului,
Petru Farago

București, 21 octombrie 2026.
Nr. 396.

ACTE ALE AUTORITĂȚII NAȚIONALE DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI

AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI

ORDIN

**pentru aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli rectificat
al Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei
pe anul 2026 și a bugetului proiectelor cu finanțare din fonduri
externe nerambursabile**

Ținând cont de Referatul nr. 137.119 din 28.09.2026 privind rectificarea bugetului de venituri și cheltuieli al Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei pe anul 2026,

având în vedere prevederile art. 16 alin. (1) lit. b), art. 21, art. 62 alin. (1) lit. c) și ale art. 65 din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare,

în temeiul art. 2 alin. (4) și (6) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 33/2007 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 160/2012, cu modificările și completările ulterioare,

**președintele Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul
Energiei** emite următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă bugetul de venituri și cheltuieli rectificat al Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei pe anul 2026, prevăzut în anexa nr. 1.

Art. 2. — Cheltuielile totale aferente veniturilor totale înscrise în bugetul de venituri și cheltuieli al Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei reprezintă limite maxime care nu pot fi depășite.

Art. 3. — Se aprobă bugetul proiectelor cu finanțare din fonduri externe nerambursabile, prevăzut în anexa nr. 2.

Art. 4. — Anexele nr. 1 și 2*) fac parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 5. — Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei răspunde de modul de formare, administrare, angajare și utilizare a sumelor prevăzute în bugetul de venituri și cheltuieli, potrivit prevederilor legale.

Art. 6. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, și intră în vigoare la data publicării.

Președintele Autorității Naționale de Reglementare
în Domeniul Energiei,
George-Sergiu Niculescu

București, 21 octombrie 2026.

Nr. 66.

*) Anexele nr. 1 și 2 sunt reproduse în facsimil.

BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI
rectificat pe anul 2026

- mii lei -

COD	Denumire Indicatori	Program rectificat 2026
0	1	2
	VENITURI TOTAL (I)	182.978
	I. VENITURI CURENTE (A+B+C)	182.978
	A. VENITURI FISCALE	182.878
16.10	Taxe pentru utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pentru desfășurarea de activități	182.878
16.10.03	<i>Taxe si tarife pentru eliberarea de licențe și autorizații de funcționare, din care:</i>	182.878
	Venituri din contribuții/tarife anuale	148.000
	Venituri din licențe	23.298
	Venituri din atestate	7.580
	Venituri din autorizare persoane juridice și persoane fizice	4.000
	B. VENITURI NEFISCALE	100
31.10	Venituri din dobânzi	100
31.10.03	<i>Alte venituri din dobânzi</i>	100
51.10.01.03	I. CHELTUIELI Autorități executive (01+70)	180.861
01	CHELTUIELI CURENTE (10+20+55+56+57+58+59)	176.491
10	CHELTUIELI DE PERSONAL	93.577
10.01	Cheltuieli salariale în bani	90.300
10.01.01	<i>Salarii de bază</i>	69.038
10.01.03	<i>Indemnizații de conducere</i>	2.374
10.01.04	<i>Spor de vechime</i>	15.530
10.01.06	<i>Alte sporuri</i>	88
10.01.12	<i>Indemnizații plătite unor persoane din afara unității</i>	2.179
10.01.13	<i>Indemnizații de delegare</i>	450
10.01.30	<i>Alte drepturi salariale în bani</i>	641
10.02	Cheltuieli salariale în natură	612
10.02.06	<i>Tichete de vacanță</i>	5
10.02.30	<i>Alte drepturi salariale în natură</i>	607
10.03	Contribuții	2.665
10.03.05	<i>Prime de asigurare viață plătite de angajator pentru salariați</i>	607
10.03.07	<i>Contribuția asiguratorie pentru muncă 2,25%</i>	2.058

20	BUNURI ȘI SERVICII	12.263
20.01	Bunuri si servicii	5.795
20.01.01	<i>Furnituri de birou</i>	316
20.01.03	<i>Încălzit, iluminat și forță motrică</i>	1.000
20.01.04	<i>Apă, canal, salubritate</i>	238
20.01.05	<i>Carburanți și lubrifianti</i>	248
20.01.08	<i>Poștă, telecomunicații, radio, tv, internet</i>	293
20.01.09	<i>Mat. și prestări serv. cu caracter funcțional</i>	200
20.01.30	<i>Alte bunuri și servicii pentru întreținere și funcționare</i>	3.500
20.02	Reparații curente	376
20.05	Bunuri de natura obiectelor de inventar	62
20.05.30	<i>Alte obiecte de inventar</i>	62
20.06	Deplasări, detașări, transferari	520
20.06.01	<i>Deplasări interne, detașări, transferari</i>	120
20.06.02	<i>Deplasări în străinătate</i>	400
20.11	Cărți și publicații și materiale documentare	20
20.12	Consultanță și expertiză	1.001
20.13	Pregătire profesională	50
20.14	Protecția muncii	42
20.25	Cheltuieli judiciare și extrajudiciare derivate din acțiuni în reprezentarea intereselor statului, conform dispozițiilor legale	50
20.30	Alte cheltuieli	4.347
20.30.01	<i>Reclamă și publicitate -campanii de informare</i>	786
20.30.02	<i>Protocol și reprezentare</i>	100
20.30.03	<i>Prime de asigurare non-viață</i>	165
20.30.04	<i>Chirii</i>	3.040
20.30.07	<i>Fondul Președintelui</i>	186
20.30.30	<i>Alte cheltuieli cu bunuri și servicii</i>	70
55	ALTE TRANSFERURI	338
	A. Transferuri interne	13
55.01.18	<i>Alte transferuri curente interne</i>	13
	B .Transferuri curente în străinătate	325
55.02.01	<i>Contribuții și cotizații la organisme internaționale</i>	325
56	PROIECTE CU FINANTARE DIN FONDURI EXTERNE NERAMBURSABILE (FEN) POSTADERARE	2
56.72	Alte programe comunitare finantate în perioada 2021-2027	2
56.72.01	<i>Finantare nationala</i>	2

57	ASISTENȚĂ SOCIALĂ	69
57.02	Ajutoare sociale	69
57.02.01	<i>Ajutoare sociale în numerar</i>	69
57.02.03	<i>Tichete de creșă și tichete sociale pt.grădiniță</i>	0
59	ALTE CHELTUIELI	70.242
59.17	<i>Despăgubiri civile</i>	0
59.40	<i>Sume aferente persoanelor cu handicap neîncadrate</i>	600
59.41	<i>Indemnizație pentru internship</i>	0
59.44	<i>Impozite, taxe și amenzi datorate bugetului general consolidat</i>	69.642
70	CHELTUIELI DE CAPITAL	4.370
71	ACTIVE NEFINANCIARE	4.370
71.01	Active fixe (inclusiv reparații capitale)	4.370
71.01.02	<i>Mașini, echipamente și mijloace de transport</i>	2.034
71.01.03	<i>Mobilier, aparatura birotică și alte active corporale</i>	12
71.01.30	<i>Alte active fixe</i>	2.324

AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI

ANEXA Nr. 2

B U G E T U L
proiectelor cu finanțare din fonduri externe nerambursabile

51.08.01.03

mii lei

	Denumire Indicatori	Total proiect	Propuneri 2026	Estimat 2027	Estimat 2028	Estimat 2029	Estimat 2030+2031
0	1	2	3	4	5	6	7
	II. FONDURI EXTERNE NERAMBURSABILE	295	34	69	70	53	69
01	CHELTUIELI CURENTE	295	34	69	70	53	69
56	PROIECTE CU FINANTARE DIN FONDURI EXTERNE NERAMBURSABILE (FEN) POSTADERARE	295	34	69	70	53	69
56.72	Alte programe comunitare finantate în perioada 2021-2027	295	34	69	70	53	69
56.72.02	<i>Finanțare externă nerambursabilă</i>	295	34	69	70	53	69

ACTE ALE AUTORITĂȚII ELECTORALE PERMANENTE

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

HOTĂRÂRE

**pentru aprobarea condițiilor de tipărire a buletinelor de vot
care vor fi utilizate la referendumul local
din data de 8 noiembrie 2026 din comuna Rășinari, județul Sibiu**

Având în vedere Hotărârea Consiliului Local al Comunei Rășinari nr. 87 din 30 septembrie 2026 privind organizarea și desfășurarea referendumului local din data de 8 noiembrie 2026 pentru consultarea cetățenilor comunei Rășinari cu privire la exploatarea minieră de pe Valea Dobra, județul Sibiu,

observând prevederile art. 35 din Legea nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, cu modificările și completările ulterioare, precum și modelul buletinului de vot pentru referendumul local prevăzut în anexa nr. 1B la aceeași lege,

văzând Hotărârea Biroului Electoral de Circumscripție Comunală Rășinari nr. 2 din 13.10.2026 privind stabilirea dimensiunilor buletinului de vot, cu modificările ulterioare,

ținând cont de necesitatea asigurării secretului votului alegătorilor care își vor exprima dreptul de vot la referendumul local din data de 8 noiembrie 2026 din comuna Rășinari, județul Sibiu,

luând în considerare prevederile art. 103 alin. (1) lit. i) și w) din Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora Autoritatea Electorală Permanentă asigură aplicarea unitară a dispozițiilor legale referitoare la organizarea referendumurilor și veghează la respectarea legii privind organizarea și desfășurarea referendumurilor locale,

având în vedere prevederile art. 62 prima teză din Legea nr. 3/2000, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora această lege se completează în mod corespunzător cu prevederile Legii nr. 208/2015, cu modificările și completările ulterioare,

ținând cont de prevederile art. 61 alin. (1) din Legea nr. 208/2015, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora condițiile de tipărire a buletinelor de vot se stabilesc prin hotărâre a Autorității Electorale Permanente,

în temeiul art. 104 alin. (1) și (2) din Legea nr. 208/2015, cu modificările și completările ulterioare,

Autoritatea Electorală Permanentă adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. — Se aprobă condițiile de tipărire a buletinelor de vot care vor fi utilizate la referendumul local din data de 8 noiembrie 2026 din comuna Rășinari, județul Sibiu, prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art. 2. — Prezenta hotărâre se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Președintele Autorității Electorale Permanente,
Adrian Țuțuianu

Contrasemnează:
Vicepreședinte,
Cosmin-Gabriel Popp
Vicepreședinte,
Vajda Zsombor

**Condițiile de tipărire a buletinelor de vot care vor fi utilizate la referendumul local
din data de 8 noiembrie 2026 din comuna Rășinari, județul Sibiu**

1. Buletinul de vot are 4 pagini, în format A5 (o foaie A4 pliată).
2. Pe prima pagină a buletinului de vot (prima copertă) se imprimă stema României într-un spațiu grafic de 1,8 x 2,5 cm, sub care se înscriu următoarele mențiuni:
 - 2.1. „ROMÂNIA”;
 - 2.2. „BULETIN DE VOT pentru referendumul local din data de 8 noiembrie 2026 privind o problemă de interes deosebit pentru comuna Rășinari”.
3. Mențiunile prevăzute pe prima pagină a buletinului de vot (prima copertă) se tipăresc cu litere corp 24, Times New Roman.
4. A doua pagină a buletinului de vot (prima pagină interioară) va rămâne goală.
5. Pe pagina a treia a buletinului de vot (a doua pagină interioară) se imprimă întrebarea „Sunteți de acord cu orice exploatare minieră pe raza administrativ-teritorială a comunei Rășinari?”, precum și pătratele, cu latura de 4 cm, cuprinzând afirmația, respectiv negația.
6. Literele care compun întrebarea înscrisă pe pagina a treia a buletinului de vot (a doua pagină interioară) se tipăresc cu corp 24, Times New Roman.
7. Literele care cuprind afirmația și negația din pătratele înscrise pe pagina a treia a buletinului de vot (a doua pagină interioară) se tipăresc cu corp 48, Times New Roman, cu majuscule.
8. Ultima pagină a buletinului de vot (coperta finală) va rămâne goală, pentru aplicarea ștampilei de control a secției de votare.
9. La imprimarea buletinelor de vot se utilizează cerneală neagră.

ACTE ALE COLEGIULUI MEDICILOR STOMATOLOGI DIN ROMÂNIA

COLEGIUL MEDICILOR STOMATOLOGI DIN ROMÂNIA

DECIZIE

**privind stabilirea cuantumului taxei de evaluare profesională
în vederea recunoașterii titlurilor de medic stomatolog
specialist eliberate de un stat terț**

În conformitate cu prevederile art. 479² din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și având în vedere cheltuielile necesare desfășurării procesului de recunoaștere a titlurilor de calificare obținute în state terțe și funcționării comisiilor mixte aprobate prin ordin al ministrului sănătății, precum și protecția sănătății pacienților prin evaluarea riguroasă a competențelor specialiștilor formați în state terțe,
în temeiul art. 534 din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

Consiliul național al Colegiului Medicilor Stomatologi din România
adoptă următoarea decizie:

Art. 1. — Cuantumul taxei de evaluare profesională în vederea recunoașterii titlurilor de medic stomatolog specialist eliberate de un stat terț este de 1.000 euro.

Art. 2. — În cazul în care evaluarea profesională presupune și o probă de aptitudini, cuantumul taxei se dublează.

Art. 3. — Taxa de evaluare profesională se achită în lei, la cursul euro din ziua plății, și se depune în contul Colegiului Medicilor Stomatologi din România.

Art. 4. — Prezenta decizie se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, și intră în vigoare la data publicării.

Președintele Colegiului Medicilor Stomatologi din România,
Florin-Dan-Cezar Lăzărescu

Cluj-Napoca, 9 octombrie 2026.
Nr. 7/2CN.

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

DECIZIA Nr. 87

din 21 septembrie 2026

Dosar nr. 623/1/2026

Ana Hermina Iancu	— vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului
Elena Carmen Popoiag	— președintele Secției I civile
Adina Oana Surdu	— președintele Secției a II-a civile
Elena Diana Tămagă	— președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Lavinia Curelea	— judecător la Secția I civilă
Cristina Dobrescu	— judecător la Secția I civilă
Adina Georgeta Ponea	— judecător la Secția I civilă
Dorina Zeca	— judecător la Secția I civilă
Andreia Liana Constanda	— judecător la Secția I civilă
Minodora Condoiu	— judecător la Secția a II-a civilă
Ianina Blandiana Grădinaru	— judecător la Secția a II-a civilă
Marcela Marta Iacob	— judecător la Secția a II-a civilă
Ștefan Ioan Lucaciuc	— judecător la Secția a II-a civilă
Valentina Vrabie	— judecător la Secția a II-a civilă
Ionel Barbă	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Gabriela Elena Bogasiu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Ramona Maria Gliga	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Alina Pohrib	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Adriana Florina Secrețeanu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

1. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, investit cu soluționarea Dosarului nr. 623/1/2026, la care s-a atașat Dosarul nr. 1.299/1/2026, este legal constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 35 alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, aprobat prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 20/2023, cu modificările și completările ulterioare (*Regulamentul*).

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Ana Hermina Iancu, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. La ședința de judecată participă doamna magistrat-asistent Mihaela Lorena Repana, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 36 din Regulament.

4. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept ia în examinare sesizările conexe formulate de Curtea de Apel Alba Iulia — Secția I civilă în Dosarul nr. 9.336/278/2022 și de Tribunalul Iași — Secția I civilă în Dosarul nr. 2.658/866/2024, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile.

5. Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că la dosar au fost depuse opiniile specialiștilor consultați, precum și raportul întocmit de judecătorii-raportori, care a fost comunicat părților, conform art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă, fiind formulate puncte de vedere de către recurentul-pârât din Dosarul nr. 9.336/278/2022 al Curții de Apel Alba Iulia — Secția I civilă, precum și de apelantul expert din Dosarul nr. 2.658/866/2024 al Tribunalului Iași — Secția I civilă.

6. Constatând că nu sunt chestiuni prealabile, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept rămâne în pronunțare asupra sesizărilor conexe în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularii și obiectul sesizărilor conexe

7. Curtea de Apel Alba Iulia — Secția I civilă a dispus, prin Încheierea din 19 martie 2026, în Dosarul nr. 9.336/278/2022, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în temeiul art. 520 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

Dacă, în interpretarea dispozițiilor art. 458 din Codul de procedură civilă, este admisibilă calea de atac promovată de expertul judiciar împotriva hotărârii prin care, în temeiul art. 451 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, s-a dispus reducerea onorariului.

8. Sesizarea a fost înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție la 26 martie 2026 cu nr. 623/1/2026, termenul de judecată fiind stabilit inițial pentru data de 18 mai 2026 și preschimbât ulterior la 21 septembrie 2026.

9. La data de 3 iulie 2026, pe rolul instanței supreme a fost înregistrat Dosarul nr. 1.299/1/2026, având ca obiect sesizarea formulată de Tribunalul Iași — Secția I civilă în Dosarul nr. 2.658/866/2024, cu privire la următoarea chestiune de drept:

Este admisibilă calea de atac formulată de expertul judiciar (participant la procedura de judecată) împotriva hotărârii judecătorești pronunțate în cauză, cu privire la întinderea onorariului definitiv?

10. Avându-se în vedere identitatea de obiect a celor două sesizări, în temeiul dispozițiilor art. 37 alin. (2) din Regulament, s-a dispus atașarea sesizării din Dosarul nr. 1.299/1/2026 la sesizarea înregistrată inițial cu nr. 623/1/2026.

II. Dispozițiile legale care formează obiectul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție

11. Codul de procedură civilă

Art. 451. — *Cuantumul cheltuielilor de judecată*

„(1) Cheltuielile de judecată constau în taxele judiciare de timbru și timbrul judiciar, onorariile avocaților, ale experților și ale specialiștilor numiți în condițiile art. 330 alin. (3), sumele

cuvenite martorilor pentru deplasare și pierderile cauzate de necesitatea prezenței la proces, cheltuielile de transport și, dacă este cazul, de cazare, precum și orice alte cheltuieli necesare pentru buna desfășurare a procesului.

(2) Instanța poate, chiar și din oficiu, să reducă motivat partea din cheltuielile de judecată reprezentând onorariul avocaților, atunci când acesta este vădit disproporționat în raport cu valoarea sau complexitatea cauzei ori cu activitatea desfășurată de avocat, ținând seama și de circumstanțele cauzei. Măsura luată de instanță nu va avea niciun efect asupra raporturilor dintre avocat și clientul său.

(3) Dispozițiile alin. (2) se aplică în mod corespunzător la plata expertizelor judiciare și a specialiștilor numiți în condițiile art. 330 alin. (3).

(4) Nu vor putea fi însă micșorate cheltuielile de judecată având ca obiect plata taxei judiciare de timbru și a timbrului judiciar, precum și plata sumelor cuvenite martorilor potrivit alin. (1)."

Art. 458. — Subiectele căilor de atac

„Căile de atac pot fi exercitate numai de părțile aflate în proces care justifică un interes, în afară de cazul în care, potrivit legii, acest drept îl au și alte organe sau persoane.”

III. Expunerea succintă a proceselor în cadrul cărora s-a invocat chestiunea de drept

12. În Dosarul nr. 623/1/2026, prin Cererea înregistrată la Judecătoria Petroșani cu nr. 9.336/278/2022, reclamantul a solicitat obligarea pârâtului la plata prejudiciului material reprezentând contravaloarea deteriorărilor produse imobilului apartament deținut în proprietate în urma producerii unei inundații în apartamentul deținut de pârât, a prejudiciului moral, precum și a dobânzilor legale calculate de la data producerii prejudiciului; cu cheltuieli de judecată.

13. La termenul de judecată din 15 mai 2024 instanța, în temeiul dispozițiilor art. 330 din Codul de procedură civilă, a încuviințat administrarea probei cu expertiza tehnică în specialitatea construcții, fiind desemnat un expert să efectueze lucrarea conform dispozițiilor art. 331 alin. (1) din Codul de procedură civilă, prin tragere la sorți. La același termen s-a stabilit onorariul provizoriu de 1.500 de lei, sumă care a fost pusă în sarcina ambelor părți, câte 750 de lei pentru fiecare, și a fost acordat un nou termen de judecată la 27 noiembrie 2024.

14. Prin Adresa din 24 mai 2024, expertului desemnat i s-a solicitat să efectueze lucrarea și să comunice instanței decontul estimativ al lucrării și durata efectuării acesteia.

15. La data de 15 octombrie 2024 expertul a comunicat instanței atât nota de evaluare a onorariului definitiv (4.500 lei), cât și raportul de expertiză efectuat.

16. La termenul de judecată din data de 27 noiembrie 2024, părților le-a fost comunicat câte un exemplar din lucrarea efectuată de expert, acestea declarând că nu înțeleg să formuleze obiecțiuni față de concluziile exprimate în raport.

17. La același termen, ca urmare a solicitării părților de reducere a onorariului de expert, instanța, în temeiul art. 451 alin. (2) din Codul de procedură civilă, raportat la complexitatea dosarului și activitatea desfășurată de expert, a admis în parte decontul expertizei avansat de acesta, în sensul că a stabilit decontul final al expertizei la suma de 2.500 de lei, și, constatând că părțile au achitat cu titlu de onorariu provizoriu suma de 1.500 de lei, le-a pus în vedere să achite diferența de 1.000 de lei.

18. Totodată, apreciind lămurite împrejurările de fapt și temeiurile de drept incidente, în temeiul art. 244 din Codul de procedură civilă, instanța a declarat încheiată cercetarea procesului și a acordat părților cuvântul în dezbateri, fiind amânată pronunțarea pentru 10 decembrie 2024 și, ulterior, pentru data de 23 decembrie 2024.

19. Prin Sentința nr. 2.170 din 23 decembrie 2024, Judecătoria Petroșani a admis cererea formulată și precizată de reclamant, fiind obligat pârâtul la plata în favoarea reclamantului

a sumei de 23.492 de lei, cu titlu de contravaloare reparație imobil, și a sumei de 5.000 de lei, reprezentând contravaloarea bunurilor mobile degradate, precum și la plata sumei de 2.000 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată, reprezentând taxa judiciară de timbru, fiind compensate în rest celelalte cheltuieli de judecată ale părților.

20. Împotriva Încheierii de amânare a pronunțării din 27 noiembrie 2024 și a sentinței sus-menționate a declarat apel expertul, formulând critici exclusiv cu privire la soluția de diminuare a onorariului solicitat pentru lucrarea efectuată.

21. Prin Decizia nr. 402 din 16 iunie 2025, Tribunalul Hunedoara — Secția I civilă a respins excepția lipsei calității procesuale pasive a apelantului, precum și excepția inadmisibilității căii de atac, invocate prin întâmpinare, și a admis apelul formulat de expert, fiind schimbată în parte sentința atacată, în sensul că s-a stabilit în sarcina reclamantului onorariul final pentru expertiza întocmită în cauză de apelantul expert la suma de 4.500 de lei, din care a fost achitată suma de 1.500 de lei.

22. Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a reținut că, potrivit art. 458 din Codul de procedură civilă, căile de atac pot fi exercitate nu numai de părțile aflate în proces care justifică un interes, ci și de alte persoane sau organe care au acest drept, constatându-se că expertul desemnat de instanță are calitatea de participant, în persoana căruia, prin hotărârile luate în cadrul procesului, se nasc drepturi și obligații. Astfel, s-a apreciat că nu îi poate fi negată posibilitatea acestuia de apărare a drepturilor sale, câtă vreme prin art. 444 alin. (3) din Codul de procedură civilă i s-a recunoscut dreptul de sesizare a instanței, dacă aceasta a omis să se pronunțe cu privire la onorariu.

23. Cu privire la excepția inadmisibilității căii de atac s-a apreciat că aceasta se impune a fi respinsă, atât în temeiul celor anterior arătate cu privire la dispozițiile art. 458 din Codul de procedură civilă, cât și prin raportare la faptul că Încheierea din 27 noiembrie 2024 este parte integrantă a sentinței apelate, astfel încât o eventuală critică legată de faptul că nu poate fi atacată exclusiv încheierea de ședință este rămasă fără interes.

24. Totodată, s-a avut în vedere că onorariul expertului este, procedural, o cheltuială de judecată, în care sunt incluse sumele de bani pentru activități ce, în mod real, necesar, rezonabil, au fost efectuate de către expert în timpul și în legătură cu acel litigiu, urmând a fi plătite, de obicei, de partea care a pierdut procesul, conform principiului că se vor plăti de partea care cade în pretenții.

25. Tribunalul a constatat că, în mod nelegal și netemeinic, instanța de fond a stabilit onorariul definitiv pentru expert la suma de 2.500 de lei, față de suma solicitată de 4.500 de lei, inclusiv raportat la analiza condițiilor privind realitatea, necesitatea și caracterul rezonabil al cheltuielilor de judecată.

26. Totodată, s-a apreciat că în Încheierea de amânare a pronunțării din 27 noiembrie 2024, parte integrantă a hotărârii atacate, nu a fost prezentat niciun argument al instanței cu privire la motivele care au dus la stabilirea decontului final în sumă de 2.500 de lei, nefiind indicată nicio durată a vreunei lucrări ca fiind excesivă sau nenecesară, nu s-a arătat dacă a fost censurată perioada de lucru de 35 de ore indicată de expert sau suma de 125 de lei/oră la care acesta a evaluat valoarea, apreciindu-se astfel că soluția de reducere a onorariului expertului nu a fost motivată.

27. Prin urmare, apelul declarat de expert a fost admis.

28. Împotriva acestei din urmă decizii au declarat recurs atât reclamantul, cât și pârâtul, invocând ca motive de nelegalitate, printre altele, faptul că tribunalul a nesocotit complet dispozițiile art. 458 din Codul de procedură civilă și ale art. 55 și 444 din același cod, în sensul că a recunoscut unui terț (expert) dreptul de a exercita o cale de atac, contrar dispozițiilor legale.

29. În Dosarul nr. 1.299/1/2026, Judecătoria Pașcani a fost investită la 15 aprilie 2024 cu o cerere prin care reclamantul a solicitat rectificarea Titlului de proprietate nr. xxxxxx/25.03.1992.

30. Prin Încheierea din 5 noiembrie 2024, instanța a încuviințat proba cu expertiză topocadastrală, fiind desemnat aleatoriu un expert pentru întocmirea raportului de expertiză.

31. Lucrarea întocmită de expert a fost depusă la dosar la 17 februarie 2025, fiind solicitat un onorariu definitiv de 4.931 de lei.

32. Prin Încheierea din 11 martie 2025, instanța a stabilit onorariul definitiv de expert la suma de 2.500 de lei.

33. Împotriva acestei încheieri a declarat apel expertul, solicitând reanalizarea onorariului definitiv cenzurat de la suma de 4.931 de lei, apreciind că suma de 2.500 de lei nu acoperă cheltuielile suportate cu efectuarea expertizei.

34. Prin întâmpinare, intimata Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Iași a invocat excepția inadmisibilității apelului, întrucât dispozițiile art. 458 din Codul de procedură civilă recunosc dreptul de a formula cale de atac numai părților aflate în proces care justifică un interes, expertul neavând această calitate.

35. Prin Încheierea din 23 ianuarie 2026 instanța a repus cauza pe rol pentru a pune în discuție sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, iar prin Încheierea din 26 iunie 2026 a dispus sesizarea instanței supreme pentru dezlegarea chestiunii de drept.

IV. Aspectele de admisibilitate reținute de titularii sesizărilor conexe

36. Cele două completuri de judecată ale instanțelor de trimitere au considerat că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, reținând că litigiile se află în curs de judecată, în faza procesuală de recurs — Curtea de Apel Alba Iulia judecând în ultimă instanță și fiind competentă material și teritorial să judece calea de atac declarată —, respectiv în faza procesuală a apelului — Tribunalul Iași judecând, de asemenea, în ultimă instanță cauza cu care a fost investit.

37. Soluționarea fondului celor două cauze depinde de lămurirea modului de interpretare/aplicare a dispozițiilor art. 458 din Codul de procedură civilă, existând astfel relația de dependență impusă de textul legal. Conform jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție, noțiunea de „soluționare pe fond” a cauzei trebuie înțeleasă *lato sensu*, incluzând nu numai problemele de drept material, ci și pe cele de drept procesual, cu condiția ca de rezolvarea acestora să depindă soluționarea pe fond a cauzei, condiție îndeplinită în speță.

38. Referitor la condiția noutății, instanțele de sesizare au arătat că problema de drept nu a fost analizată în doctrina de specialitate, iar în urma consultării jurisprudenței s-au identificat foarte puține soluții cu privire la această problemă de drept, fiind vorba atât de soluții de admitere a căii de atac exercitate de expert (Decizia nr. 2.617 din 7 decembrie 2022, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția a II-a civilă în Dosarul nr. 3/30/2018), cât și de soluții de respingere ca inadmisibile a acestora (Decizia nr. 1.407 din 23 mai 2024, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția I civilă în Dosarul nr. 7.407/86/2017**).

39. De altfel, așa cum Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a decis în jurisprudența sa anterioară, cerința noutății este îndeplinită atunci când chestiunea de drept își are izvorul în reglementări recent intrate în vigoare, iar instanțele nu i-au dat încă o anumită interpretare și aplicare la nivel jurisprudențial. Totodată, cerința noutății ar putea fi reținută ca îndeplinită și în cazul în care s-ar impune anumite clarificări, într-un context legislativ nou sau modificat față de unul anterior, ale unei norme legale mai vechi (ipoteza așa-zisei reevaluări a interpretării normei).

40. Or, spre deosebire de vechea reglementare cuprinsă în art. 274 alin. (2) din Codul de procedură civilă din 1865, potrivit căreia judecătorii nu puteau micșora cheltuielile privind plata experților, dispozițiile art. 451 alin. (2) și (3) din actualul Cod de procedură civilă reglementează această posibilitate.

41. De asemenea, instanțele de sesizare au învederat că problema de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, conform evidențelor Înaltei Curți de Casație și Justiție.

V. Punctele de vedere ale părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

42. În Dosarul nr. 623/1/2026, potrivit încheierii de sesizare, părțile nu au exprimat puncte de vedere asupra chestiunii de drept.

43. În Dosarul nr. 1.299/1/2026, atât apelantul expert, cât și intimata Comisia locală de fond funciar Pașcani au apreciat că expertul are deschisă calea de atac a apelului împotriva încheierii ori a hotărârii instanței prin care s-a dispus reducerea onorariului definitiv datorat pentru raportul de expertiză efectuat.

44. După comunicarea raportului întocmit în cauză, potrivit dispozițiilor art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă, au fost formulate puncte de vedere de către recurentul-pârât din Dosarul nr. 9.336/278/2022 al Curții de Apel Alba Iulia — Secția I civilă, prin care a apreciat că sesizările conexe sunt admisibile, fiind îndeplinite condițiile prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, inclusiv condiția noutății, iar pe fondul chestiunii de drept a apreciat că expertul judiciar nu are calitate procesuală activă pentru exercitarea unei căi de atac împotriva hotărârii prin care instanța s-a pronunțat asupra onorariului său, în lipsa unei dispoziții legale exprese, precum și de către apelantul expert din Dosarul nr. 2.658/866/2024 al Tribunalului Iași — Secția I civilă, prin care a apreciat, de asemenea, că sesizările conexe sunt admisibile, însă opinia asupra fondului chestiunii de drept a fost în sensul că este admisibilă calea de atac formulată de expert în situația dată.

VI. Punctele de vedere ale completurilor de judecată care au formulat sesizările conexe cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

45. Instanța de trimitere din Dosarul nr. 623/1/2026 a reținut că, potrivit dispozițiilor art. 458 din Codul de procedură civilă, căile de atac pot fi exercitate numai de către părțile aflate în proces care justifică un interes, în afară de cazul în care, potrivit legii, acest drept îl au și alte organe sau persoane. Potrivit art. 55 din Codul de procedură civilă, sunt părți reclamantul și pârâtul, precum și, în condițiile legii, terțele persoane care intervin voluntar sau forțat în proces.

46. Interpretarea coroborată a acestor dispoziții legale permite concluzia că dreptul de acces la o instanță nu presupune ca toți participanții la proces să aibă deschise căi de atac în procedura civilă, ci că pot exercita o cale de atac numai persoanele cărora prin lege le este recunoscut acest drept.

47. În ce privește expertul judiciar, trebuie subliniat că acesta este un participant la procesul civil, calitate în care este chemat să valideze aspecte tehnice ale cauzei deduse judecății relevate în administrarea unui mijloc de probă propus de părțile între care există un raport juridic litigios, pentru a sprijini instanța în îndeplinirea obligației de a stabili adevărul judiciar. Deși în dreptul pozitiv există garanții care asigură expertului un tratament echitabil în activitatea de sprijin a autorității judiciare [în temeiul art. 331 alin. (2) din Codul de procedură civilă, instanța care desemnează expertul este obligată să stabilească un onorariu provizoriu, ținând cont de estimările acestuia, ce poate fi majorat, și un onorariu definitiv, în funcție de criteriile prevăzute în art. 23 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2000 privind organizarea activității de expertiză tehnică judiciară și extrajudiciară, aprobată prin Legea nr. 156/2002, cu modificările și completările ulterioare (Ordonanța Guvernului nr. 2/2000)], totuși, în situația în care instanța nu procedează în sensul

dispozițiilor art. 331 alin. (2) din Codul de procedură civilă (onorariul provizoriu nu este stabilit pe baza estimărilor efectuate de expertul desemnat), expertul nu are niciun remediu procesual pentru a-și apăra dreptul privind onorariul convenit pentru activitatea prestată în această calitate și nici întinderea acestui drept, în condițiile în care în temeiul art. 451 alin. (2) din Codul de procedură civilă onorariul solicitat poate fi redus.

48. În plus, spre deosebire de drepturile avocatului, care nu sunt afectate în situația în care în temeiul dispozițiilor art. 451 alin. (2) din Codul de procedură civilă onorariul este redus, în situația expertului reducerea onorariului îl afectează în mod direct.

49. În acest context factual, opinia majoritară a completului de judecată al Curții de Apel Alba Iulia — Secția I civilă este în sensul că, deși normele de procedură nu prevăd în mod expres dreptul expertului de a exercita o cale de atac exclusiv în ceea ce privește drepturile sale bănești, acest drept rezultă din dispozițiile art. 458 din Codul de procedură civilă aplicate coroborat cu cele ale art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*), care reglementează dreptul la un proces echitabil, și ale art. 21 alin. (2) din Constituția României, care consacră accesul liber la justiție.

50. În *Dosarul nr. 1.299/1/2026* opinia completului de judecată al Tribunalului Iași — Secția I civilă este în același sens, reținându-se că, deși art. 458 din Codul de procedură civilă prevede expres doar dreptul părților de a formula apel, nu și al altor participanți la judecată, totuși dreptul expertului de a critica soluția instanței de reducere a onorariului solicitat pentru întocmirea expertizei încuviințate în cauză trebuie recunoscut prin raportare la dispozițiile art. 6 din Convenție, ce reglementează dreptul la un proces echitabil, și ale art. 21 alin. (2) din Constituția României, ce consacră accesul liber la justiție.

51. În plus, se arată că, în cazul în care instanța de fond ar omite să soluționeze cererea de acordare a diferenței de onorariu, expertul ar avea posibilitatea să sesizeze instanța cu o cerere de completare a dispozitivului, deoarece dreptul îi este conferit expres de art. 444 alin. (3) din Codul de procedură civilă. Or, în ipoteza în care instanța ar admite respectiva cerere, dar nu ar acorda integral diferența de onorariu, expertul ar avea posibilitatea să formuleze cale de atac împotriva respectivei soluții. În acest context, este lipsit de orice logică procesuală să nu aibă aceeași posibilitate atunci când instanța de fond nu omite să îi soluționeze cererea.

VII. Practica judiciară a instanțelor naționale în materie

52. Răspunsurile transmise de instanțele naționale, la solicitarea adresată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în *Dosarul nr. 623/1/2026*, însoțite de hotărârile judecătorești identificate și punctele de vedere teoretice exprimate de judecători, au evidențiat existența în practica judiciară a două opinii diferite asupra chestiunii de drept în discuție.

53. Astfel, *într-o opinie* s-a considerat că este admisibilă calea de atac formulată de expertul judiciar împotriva hotărârii prin care s-a dispus, în temeiul art. 451 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, reducerea onorariului convenit pentru activitatea prestată de acesta, având în vedere că, într-o astfel de situație, trebuie recunoscut dreptul expertului de a declara cale de atac, pentru a i se permite accesul efectiv la o instanță de judecată.

54. În acest sens s-a arătat că, deși conform dispozițiilor art. 458 din Codul de procedură civilă căile de atac pot fi exercitate numai de părțile aflate în proces care justifică un interes, în afară de cazul în care, potrivit legii, acest drept îl au și alte organe sau persoane, iar acest text de lege nu prevede în mod expres dreptul expertului de a apela o hotărâre judecătorească, din interpretarea dispozițiilor art. 444 din Codul de procedură civilă, ce conferă expertului posibilitatea de a cere

completarea hotărârii cu privire la onorariul său, raportat și la art. 6 din Convenție, trebuie recunoscut expertului dreptul de a formula cale de atac doar cu privire la soluția dată în ceea ce privește întinderea drepturilor sale bănești.

55. Un alt argument invocat în susținerea acestei opinii a fost acela că expertului judiciar nu i se poate interzice accesul la justiție, în temeiul art. 21 din Constituția României și al art. 13 din Convenție, care garantează accesul la justiție și la un „recurs efectiv”, respectiv la posibilitatea de a exercita o cale de atac, cu atât mai mult cu cât expertului judiciar i se recunoaște în mod expres dreptul de a declara apel în procesul penal, potrivit art. 409 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură penală.

56. *Într-o altă opinie* s-a apreciat, din contră, că expertul judiciar nu are deschisă calea de atac, în ipoteza reducerii onorariului.

57. În susținerea acestei opinii s-a reținut că, potrivit art. 458 din Codul de procedură civilă, căile de atac pot fi exercitate numai de părțile aflate în proces care justifică un interes, precum și de alte persoane sau organe cărora legea le recunoaște în mod expres acest drept.

58. Expertul judiciar nu are calitatea de parte în procesul civil în care a fost desemnat, potrivit art. 55 din Codul de procedură civilă, fiind un auxiliar al justiției, terț față de raportul juridic procesual. Pe cale de consecință, acesta nu se încadrează în categoria „părților aflate în proces” în sensul art. 458 din Codul de procedură civilă.

59. De asemenea, nicio dispoziție a Codului de procedură civilă și nicio altă normă legală nu recunosc în mod expres expertului judiciar dreptul de a contesta hotărârea prin care instanța a dispus reducerea onorariului în temeiul art. 451 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă. Această omisiune a legiuitorului nu poate fi suplinită pe cale de interpretare *in extenso*, normele în materia căilor de atac fiind de strictă interpretare.

60. Deși expertul are un interes patrimonial legitim în privința onorariului său, simpla existență a unui interes nu este suficientă în absența calității procesuale sau a unui text legal expres, interesul reprezentând o condiție necesară, dar nu și suficientă în raport cu cerințele cumulative ale art. 458 din Codul de procedură civilă.

61. Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că, la nivelul Secției judiciare — Serviciul judiciar civil, nu se verifică în prezent practică judiciară în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii cu privire la chestiunea de drept supusă dezlegării.

VIII. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

62. Verificând jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție, pronunțată în procedurile de unificare a practicii judiciare, nu au fost identificate decizii obligatorii care să vizeze prezenta chestiune de drept supusă dezlegării.

63. La nivelul secțiilor nonpenale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție au fost pronunțate în recurs decizii de speță în sensul ambelor opinii regăsite în practica judiciară a instanțelor naționale, astfel cum au fost prezentate la cap. VII din prezenta decizie.

64. Astfel, potrivit Adresei nr. 178 din 8 mai 2026 a Direcției legislație, jurisprudență și contencios — Serviciul pentru studiul și unificarea jurisprudenței, la nivelul Secției I civile, prin decizii pronunțate în recurs, s-a reținut că expertul, neavând calitatea de parte în proces, nu poate exercita o cale de atac împotriva hotărârii prin care s-a stabilit sau s-a micșorat cuantumul onorariului convenit, un astfel de demers judiciar fiind considerat, prin urmare, inadmisibil, având însă posibilitatea de a uza de procedura completării hotărârii.

65. La nivelul Secției a II-a civile practica judiciară este în sensul admisibilității căii extraordinare de atac promovate de expertul judiciar împotriva hotărârii prin care s-a dispus cu privire la onorariul convenit acestuia.

66. La Secția de contencios administrativ și fiscal practica judiciară cu privire la admisibilitatea căii de atac promovate de expertul judiciar este în sensul că expertul judiciar nu are calitatea de parte în proces și nu are un drept recunoscut expres de lege de a ataca hotărârile judecătorești pronunțate în dosarele în care a fost desemnat pentru efectuarea expertizelor.

IX. Jurisprudența Curții Constituționale

67. Prin *Decizia nr. 46 din 30 ianuarie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 527 din 6 iunie 2024*, Curtea Constituțională a analizat excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 458 din Codul de procedură civilă, prezentând relevanță considerentele de la paragrafele 14-19 ale deciziei.

68. Relevante sunt și considerentele de la paragrafele 38 și 39 din *Decizia Curții Constituționale nr. 375 din 7 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 643 din 22 august 2016*, cu privire la accesul liber la justiție și posibilitatea de a formula o cale de atac.

X. Opinia specialiștilor consultați

69. Prin opinia transmisă, *Institutul Național al Magistraturii* a apreciat, reformulând chestiunea de drept ce se impune a fi rezolvată de principiu de către instanța supremă, că expertul judiciar are calitatea procesuală activă de a declara cale de atac împotriva hotărârii judecătorești prin care instanța a soluționat cererea sa de majorare a onorariului provizoriu de expert, această concluzie fiind valabilă și în ipoteza în care instanța a procedat, din oficiu sau la cererea părților, la reducerea onorariului provizoriu al expertului judiciar.

70. Totodată, a arătat că, în niciuna dintre ipoteze, dacă legea permite exercițiul căii de atac împotriva hotărârii judecătorești, calea de atac exercitată de expertul judiciar împotriva acesteia nu are caracter inadmisibil.

71. În susținerea calității procesuale active a expertului judiciar de a declara cale de atac împotriva hotărârii judecătorești prin care instanța a soluționat cererea sa de majorare a onorariului provizoriu, au fost reținute următoarele argumente punctuale: expertul judiciar are, în acest caz, calitatea de parte în proces, deținând, în cadrul cererii sale de majorare a onorariului provizoriu, poziția procesuală de reclamant; expertul judiciar, atunci când acționează în calitate de parte, deține, în mod egal și fără discriminări, toate drepturile procesuale ale oricărei alte părți din proces, printre care se numără și dreptul de a exercita căi de atac, și are garantat dreptul la apărare, ce include și dreptul de a exercita căile de atac, în condițiile legii; legea nu numai că nu interzice expertului judiciar dreptul de a declara cale de atac, dar, mai mult, în ipoteza omisiunii instanței de a se pronunța asupra drepturilor sale bănești, aceasta prevede dreptul expertului judiciar de a declara cale de atac în procedura completării hotărârii judecătorești; dacă cererea de majorare a onorariului provizoriu ar fi formulată pe cale principală, într-un proces distinct, hotărârea prin care aceasta ar fi soluționată ar fi susceptibilă, potrivit legii, de exercițiul căilor de atac; nu există vreun impediment legal în acordarea dreptului expertului judiciar la exercițiul căii de atac, în cazul în care acționează în calitate de parte pentru protejarea drepturilor sale bănești.

72. Specialiștii din cadrul *Facultății de Drept a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca* au opinat că expertului judiciar trebuie să îi fie recunoscută legitimarea procesuală pentru a promova cale de atac împotriva hotărârii prin care instanța dispune asupra drepturilor sale bănești, în considerarea prevederilor procedurale și a interpretării care poate fi oferită acestora și prin prisma prevederilor art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a art. 1 din Primul protocol adițional la Convenție.

73. În argumentarea acestei opinii s-a arătat, în esență, că expertul, spre deosebire de alți participanți la procesul civil,

relevă drepturi proprii derivate din desfășurarea procedurii, justificând, așadar, un interes indeniabil cât privește temeinicia hotărârii pronunțate în privința acestora.

74. În contextul în care expertului i se recunoaște posibilitatea de a promova calea de atac în condițiile art. 446 din Codul de procedură civilă, nu există un argument suficient de solid pentru care să nu poată fi inclus printre subiectele la care se referă dispozițiile art. 458 din Codul de procedură civilă. Pe de altă parte, nu există rațiune în a i se recunoaște legitimare procesuală pentru promovarea unei căi de atac atunci când solicită completarea hotărârii, dar nu și atunci când invocă netemeinicia sau nelegalitatea hotărârii prin care instanța se pronunță asupra cererii sale de acordare a onorariului.

75. În plus, nu există vreo rațiune pentru care în procesul civil să nu fie recunoscută aceeași legitimare expertului judiciar precum cea din procedura penală [art. 409 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură penală], premisele nefiind diferite.

76. Dreptul său procesual trebuie circumscris exclusiv dispozițiilor din hotărâre care îl privesc în mod direct, respectiv acelor aspecte referitoare la stabilirea, reducerea sau refuzul drepturilor sale bănești. Prin urmare, obiectul căii de atac exercitate de expert trebuie limitat strict la componenta hotărârii care produce efecte juridice nemijlocite asupra sa, fără a permite extinderea controlului judiciar asupra fondului litigiului dintre părți.

77. O asemenea soluție realizează un just echilibru între principiul relativității efectelor hotărârii judecătorești și necesitatea asigurării unei protecții jurisdicționale efective persoanei ale cărei drepturi patrimoniale sunt direct afectate prin actul jurisdicțional.

XI. Raportul asupra chestiunii de drept

78. Judecătorii-raportori au propus o soluție de inadmisibilitate, pentru situația în care Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept ar aprecia că nu sunt întrunite toate condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, cu referire la cerința nouității, iar pe fondul chestiunii de drept au apreciat că, în interpretarea dispozițiilor art. 458 din Codul de procedură civilă, expertul judiciar are calitatea procesuală activă de a declara cale de atac împotriva hotărârii judecătorești prin care instanța a soluționat cererea sa de majorare a onorariului provizoriu stabilit inițial.

XII. Înalta Curte de Casație și Justiție

79. Cu titlu prealabil, se remarcă faptul că, prin întrebările formulate, titularii sesizărilor conexe urmăresc interpretarea dispozițiilor art. 458 din Codul de procedură civilă, a cărui denumire marginală este *Subiectele căilor de atac*, textul menționat reglementând sfera persoanelor ce au dreptul procedural de a exercita căile de atac prevăzute de lege împotriva soluțiilor pronunțate într-un litigiu aflat pe rolul instanțelor.

80. În ambele dosare în care au fost formulate sesizările conexe instanța a stabilit inițial un onorariu provizoriu, pronunțându-se ulterior asupra onorariului definitiv, pe care l-a acordat într-un quantum mai mic decât cel solicitat de expertul judiciar. Soluția instanțelor nu a vizat o reducere a onorariului stabilit inițial, ci o admitere în parte a solicitării de majorare a onorariului provizoriu prin raportare la quantumul final menționat în deconturile depuse la dosar. Expertul judiciar a declarat apel împotriva încheierii prin care prima instanță a admis, în parte, cererea de majorare a onorariului provizoriu formulată de către acesta.

81. Așadar, având în vedere faptul că încheierile prin care instanța a soluționat solicitarea expertului de majorare a onorariului provizoriu au fost pronunțate de instanțe investite cu soluționarea cauzei în fond, respectivele hotărâri sunt, potrivit legii, susceptibile de exercițiul unor căi de atac.

82. Pe cale de consecință, aspectul litigios ce se urmărește a fi rezolvat de principiu de către instanța supremă privește categoria subiectelor îndrituite să exercite calea de atac,

împrejurare în raport cu care se impune *reformularea întrebării prealabile*, în sensul de a se dezlega chestiunea de drept dacă expertul judiciar are calitatea procesuală activă de a declara cale de atac împotriva hotărârii judecătorești prin care instanța a soluționat cererea sa de majorare a onorariului provizoriu de expert.

Asupra admisibilității sesizărilor conexe

83. Prealabil analizării în fond a problemei de drept supuse dezbaterei, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept trebuie să verifice dacă sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile în conformitate cu dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă, potrivit cărora: „*Dacă, în cursul judecătii, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată.*”

84. Din cuprinsul prevederilor legale enunțate anterior rezultă că legiuitorul a instituit o serie de condiții de admisibilitate pentru declanșarea procedurii sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile — astfel cum au fost acestea dezvoltate în jurisprudența în materie a instanței supreme —, condiții care se impun a fi întrunite în mod cumulativ, respectiv:

a) existența unei cauze aflate în curs de judecată, în ultimă instanță;

b) cauza care face obiectul judecătii să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza;

c) existența unei chestiuni de drept reale, veritabile, susceptibile să dea naștere unor interpretări diferite, pentru care să fie necesară o rezolvare de principiu;

d) soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată să depindă de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere;

e) noutatea chestiunii de drept a cărei lămurire se solicită;

f) chestiunea de drept să nu fi făcut obiectul statuării Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

85. Verificându-se întrunirea acestor cerințe legale, în raport cu elementele sesizărilor conexe, se observă că litigiile în legătură cu care s-au formulat sesizările conexe sunt în curs de judecată. Primul dosar se află pe rolul Curții de Apel Alba Iulia — Secția I civilă, care soluționează cauza în ultimă instanță [conform art. 483 alin. (1) și art. 634 alin. (1) pct. 5 din Codul de procedură civilă], fiind investită cu recursurile declarate împotriva deciziei pronunțate în apel în soluționarea unei acțiuni în pretenții. Cel de-al doilea dosar se află pe rolul Tribunalului Iași — Secția I civilă, care soluționează cauza în ultimă instanță [conform art. 483 alin. (2) din Codul de procedură civilă, art. 5 alin. (1) din titlul XIII al Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, cu modificările și completările ulterioare, art. 7 alin. (1) și (2) din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, cu modificările și completările ulterioare, și al art. 634 alin. (1) pct. 4 din Codul de procedură civilă], fiind investit cu apelul declarat împotriva încheierii prin care instanța a stabilit onorariul definitiv de expert într-un litigiu având ca obiect fond funciar.

86. Raportat la soluția de admitere în parte a solicitării de majorare a onorariului provizoriu stabilit inițial, aferent efectuării

raportului de expertiză, dată de prima instanță cererilor experților, formulate în baza art. 339 alin. (2) din Codul de procedură civilă, art. 22 alin. (2) și art. 23 din Ordonanța Guvernului nr. 2/2000, și la criticile cuprinse în cererile de recurs formulate de reclamant și de pârât în dosarul în care s-a formulat sesizarea inițială, respectiv în cererea de apel formulată de expert în dosarul în care s-a formulat sesizarea conexată, întrebarea preliminară are legătură cu soluționarea pe fond a cauzelor. Încheierile pronunțate de Judecătoria Petroșani, respectiv de Judecătoria Pașcani s-au fundamentat, în esență, pe împrejurarea că onorariul definitiv cuprins în decontul depus de expertul judiciar desemnat în cauză este excesiv, acordând doar o parte din suma solicitată. Experții au formulat cale de atac împotriva acestor hotărâri judecătorești, criticând soluția de reducere a sumei menționate în decont și solicitând stabilirea onorariului definitiv în cuantumul indicat. Apărările părților au vizat admisibilitatea demersului exercitat de expert din perspectiva calității procesuale active a acestuia, de a declara apel împotriva încheierii prin care instanța a soluționat cererea sa de majorare a onorariului provizoriu.

87. În concluzie, sesizările conexe promovate de Curtea de Apel Alba Iulia — Secția I civilă și Tribunalul Iași — Secția I civilă se referă tocmai la dezlegarea chestiunii de drept relevante pentru soluționarea cauzelor, și anume dacă expertul judiciar are calitatea procesuală activă de a declara cale de atac împotriva hotărârii judecătorești prin care instanța a soluționat cererea sa de majorare a onorariului provizoriu de expert.

88. Nu în ultimul rând, deși chestiunea de drept supusă interpretării se referă la probleme de procedură civilă, în analiză fiind dispozițiile art. 458 din Codul de procedură civilă, de rezolvarea acesteia depinde soluționarea pe fond a recursului cu care este investit titularul sesizării inițiale, criticile formulate prin cererile de recurs vizând admisibilitatea apelului exercitat de expert, din perspectiva existenței sau nu a dreptului acestuia de a exercita respectiva cale de atac, care de altfel a fost admisă, cu consecința acordării onorariului solicitat în integralitate. În sesizarea conexată, calea de atac a apelului este exercitată de expert, majorarea onorariului de expert constituind principala critică.

89. Chestiunea de drept îndeplinește și condiția noutății, având în vedere că, în stabilirea elementului de noutate a chestiunii de drept a cărei interpretare se solicită, trebuie plecat de la premisele asigurării funcției mecanismului hotărârii prealabile de prevenire a practicii judiciare neunitare.

90. În cazul chestiunii de drept ce face obiectul celor două sesizări conexe, ținând cont că instanțele nu i-au dat încă o interpretare și aplicare consistentă la nivel jurisprudențial, iar punctele de vedere exprimate de instanțe sunt divergente în legătură cu dreptul expertului de a exercita cale de atac împotriva hotărârii prin care a fost stabilit onorariul definitiv, aferent raportului de expertiză întocmit, se constată că problema de drept prezintă un grad de dificultate ridicat, cu potențial de a da naștere în viitor unor interpretări diferite, fiind astfel necesară pronunțarea unei hotărâri prealabile, pentru preîntâmpinarea apariției unei practici judiciare neunitare substanțiale în materie.

91. Evidențele consultate relevă lipsa unei statuii anterioare a Înaltei Curți de Casație și Justiție asupra chestiunii de drept, precum și faptul că aceasta nu formează obiect al unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Asupra fondului sesizărilor conexe

92. Întrebarea preliminară are, în ambele sesizări conexe, ca situație premisă o cerere formulată de expert, în temeiul art. 339 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în vederea majorării onorariului provizoriu stabilit inițial, ca urmare a efectuării raportului de expertiză și depunerii decontului ce reflectă activitatea desfășurată efectiv. Instanța de judecată, la solicitarea părților, a stabilit onorariul definitiv într-un cuantum mai mic decât cel pretins de expert și detaliat în cuprinsul decontului depus la dosar, admitând doar în parte cererea de majorare a onorariului formulată de acesta.

93. Observând că întrebarea preliminară formulată de Curtea de Apel Alba Iulia — Secția I civilă face referire la dispozițiile art. 451 alin. (2) și alin. (3) din Codul de procedură civilă, se impune precizarea că acest articol nu poate constitui temeiul juridic pentru reducerea onorariului provizoriu al expertului judiciar numit de către instanță.

94. Articolul 451 alin. (3) din Codul de procedură civilă, făcând trimitere la alin. (2) al aceluiași articol, reglementează reducerea cheltuielilor de judecată reprezentate de onorariul de expert, în sensul sumelor cu acest titlu ocazionate de desfășurarea procesului și preținse de o parte celeilalte părți, în ipoteza câștigării procesului, potrivit art. 453 alin. (1) din același cod, fără a viza, în mod direct, cheltuielile de administrare a probei, în categoria cărora se include onorariul de expert.

95. Așadar, art. 451 alin. (3) din Codul de procedură civilă are în vedere cheltuielile de judecată reprezentate de onorariul experților judiciari și al specialiștilor, care sunt consilieri ai părților și sunt nominalizați de acestea, potrivit art. 18 din Ordonanța Guvernului nr. 2/2000 și art. 330 alin. (5) din Codul de procedură civilă. Numai în ipoteza onorariilor experților sau ale specialiștilor care sunt consilieri ai părților se poate face o aplicare corespunzătoare a art. 451 alin. (2) din Codul de procedură civilă, întrucât numai în acest caz măsura instanței de reducere a onorariului nu are niciun efect asupra raportului contractual dintre parte și expertul sau specialistul consilier al acesteia.

96. Drepturile bănești ale expertului judiciar în procesul civil sunt reprezentate de dreptul la onorariul aferent expertizei și, în funcție de specificul speței deduse judecătii, de dreptul la cheltuielile de deplasare, potrivit art. 331 alin. (2) și art. 339 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă și art. 17 alin. (1), art. 19, art. 22 și art. 23 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2000. Chestiunea de drept a cărei dezlegare constituie obiectul sesizărilor conexate privește exclusiv dreptul expertului judiciar la onorariul aferent expertizei dispuse în proces.

97. Stabilirea onorariului definitiv aferent efectuării raportului de expertiză se realizează prin soluționarea de către instanță a cererii de majorare a onorariului provizoriu, în urma analizării pretenției deduse judecătii de către expertul judiciar care este titularul unui drept de creanță, astfel încât această măsură nu poate fi considerată una de administrare judiciară în sensul art. 465 din Codul de procedură civilă.

98. Modalitatea de stabilire a onorariului aferent expertizei este reglementată în cuprinsul art. 331 alin. (2) din Codul de procedură civilă și al art. 17 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2000, potrivit căreia instanța fixează, într-o primă etapă obligatorie, onorariul provizoriu. În reglementarea instituită prin dispozițiile art. 331 alin. (2) din Codul de procedură civilă, onorariul provizoriu de expert reprezintă întregul cost al lucrării, conform unei estimări realizate la momentul stabilirii sale, dar poate constitui doar o parte din onorariul ce i se cuvine expertului, în ipoteza realizării unei lucrări mai complexe decât se preconizase.

99. Astfel, în situația în care expertul judiciar nu formulează, în condițiile art. 339 alin. (2) din Codul de procedură civilă și ale art. 22 alin. (2) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2000, cererea de majorare a onorariului provizoriu sau acesta nu este redus de către instanță, din oficiu sau la cererea părților, onorariul provizoriu devine onorariu definitiv. În ipoteza în care expertul formulează cerere de majorare a onorariului provizoriu, instanța este obligată să se pronunțe asupra acestei solicitări, făcând aplicarea prevederilor art. 339 alin. (2) din Codul de procedură civilă și ale art. 22 alin. (2) și art. 23 din Ordonanța Guvernului nr. 2/2000, procedând la stabilirea onorariului definitiv.

100. Onorariul definitiv stabilit conform art. 23 din Ordonanța Guvernului nr. 2/2000 este rezultatul aprecierii instanței cu privire la activitatea desfășurată de către expert prin raportare la complexitatea lucrării, la volumul de lucru depus și la gradul

profesional ori științific al persoanei desemnate, existând atât posibilitatea menținerii aceluiași quantum al onorariului provizoriu, dacă acesta a fost estimat corect la momentul fixării sale, cât și cea a reducerii ori majorării acestuia, în funcție de particularitățile litigiului în care a fost administrată proba.

101. Formularea de către expert a solicitării de majorare a onorariului provizoriu nu constituie o activitate întreprinsă în vederea lămuririi unor împrejurări de fapt necesare pentru soluționarea cauzei, în sensul reglementării din cuprinsul art. 330 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă, ci îi conferă acestuia calitatea de petent, persoană care urmărește valorificarea dreptului subiectiv la încasarea costului integral aferent expertizei efectuate, în condițiile art. 29 din Codul de procedură civilă, prin promovarea unei cereri cu configurație proprie.

102. Cererea de majorare a onorariului provizoriu formulată de expertul judiciar reprezintă o cerere în legătură cu procesul, în soluționarea căreia acesta dobândește calitate de reclamant, iar partea sau, după caz, părțile în sarcina cărora instanța a stabilit obligația de plată a onorariului provizoriu, calitate de pârât sau, după caz, de pârâți. Pe cale de consecință, în situația în care solicitarea sa este respinsă sau admisă numai în parte, expertul judiciar are dreptul să declare cale de atac împotriva hotărârii judecătorești prin care cererea sa a fost soluționată, putând fi considerat, din perspectiva prevederilor art. 458 din Codul de procedură civilă, parte în acțiunea ce vizează stabilirea onorariului definitiv, justificând astfel interes în exercitarea căii de atac.

103. Având în vedere că expertul este titularul cererii de acordare a drepturilor bănești ce i se cuvin și acționează în calitate de parte în vederea valorificării unui drept subiectiv, el beneficiază de aceleași drepturi procesuale ca restul părților din proces, în considerarea principiului egalității, prevăzut de art. 8 din Codul de procedură civilă, potrivit căruia în procesul civil părților le este garantată exercitarea drepturilor procesuale, în mod egal și fără discriminări, dar și în vederea garantării dreptului la apărare reglementat de art. 13 din același cod, ce include și dreptul părților de a exercita căile legale de atac, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege.

104. Pornind de la principiile enunțate anterior, se observă că legea nici nu interzice, în mod expres, expertului judiciar să declare cale de atac, dar nici nu îi conferă, în mod expres, o cale de atac specială pentru cenzurarea soluției pronunțate de instanță asupra cererii sale de majorare a onorariului provizoriu, pentru a se putea considera că i-a fost înlăturat dreptul de a exercita calea de atac de drept comun.

105. De asemenea, este relevant a menționa că, în ipoteza în care instanța a omis să se pronunțe asupra cererii expertului judiciar cu privire la drepturile lui, legea îi pune la dispoziție un remediu procesual sub forma procedurii de completare a hotărârii, reglementată de art. 444 alin. (3) din Codul de procedură civilă, iar, potrivit dispozițiilor art. 446 din Codul de procedură civilă, hotărârea pronunțată în această procedură este supusă aceluiași căi de atac ca hotărârea în legătură cu care s-a solicitat completarea.

106. Or, dacă legiuitorul a înțeles să confere expertului judiciar dreptul de a exercita cale de atac împotriva hotărârii judecătorești prin care a fost remediată omisiunea instanței de a se pronunța asupra onorariului definitiv, cu atât mai mult este necesar a recunoaște dreptul expertului judiciar de a exercita cale de atac împotriva hotărârii judecătorești prin care instanța a soluționat cererea sa vizând drepturile bănești aferente întocmirii și depunerii raportului de expertiză.

107. Totodată, prezintă relevanță și împrejurarea că hotărârea judecătorească prin care instanța se pronunță asupra cererii expertului judiciar de majorare a onorariului provizoriu se comunică acestuia, conform art. 427 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă, indiferent dacă soluția se regăsește într-o încheiere premergătoare sau în însăși hotărârea judecătorească

de dezinvestire, măsura dispusă fiind executorie, potrivit prevederilor art. 339 alin. (2) din Codul de procedură civilă. Astfel, de la momentul aducerii la cunoștință a modului în care a fost soluționată solicitarea sa, prin comunicarea hotărârii, ar începe să curgă și termenul în care expertul poate exercita cale de atac, în condițiile legii, în cazul în care cererea sa de majorare a onorariului a fost admisă în parte, cuantumul pretins fiind acordat doar parțial.

108. Cu toate acestea, exercitarea de către expertul judiciar a căii de atac prin care contestă soluția pronunțată de instanță asupra cererii sale, din cuprinsul unei încheieri premergătoare sau chiar din hotărârea de dezinvestire, nu afectează posibilitatea ca restul dispozițiilor instanței să dobândească caracter definitiv, în condițiile în care acestea nu sunt atacate de părțile interesate, nefiind niciun argument care să susțină incidența prevederilor art. 477 alin. (1) din Codul de procedură civilă, referitor la soluțiile care sunt dependente de partea din hotărâre care a fost atacată.

109. Potrivit prevederilor art. 409 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură penală sunt subiecte ale apelului „martorul, expertul, interpretul și avocatul, în ceea ce privește amenziile judiciare aplicate prin sentință, precum și în ceea ce privește cheltuielile judiciare și indemnizațiile cuvenite acestora”. Așadar, în procedura desfășurată în fața instanțelor penale este consacrat,

în mod expres, dreptul expertului judiciar de a exercita căile de atac prevăzute de lege, în cazul în care interesele sale legitime sunt afectate de măsurile dispuse de instanță.

110. Stabilirea onorariului expertului judiciar se realizează, atât în procesul civil, cât și în procesul penal, în condițiile reglementate de prevederile din Ordonanța Guvernului nr. 2/2000. În condițiile în care în ambele proceduri expertul judiciar își valorifică un drept de creanță izvorând din actul normativ amintit anterior, pretenția dedusă judecării fiind aceeași — de stabilire a onorariului definitiv —, nu se justifică adoptarea unor soluții diferite doar în funcție de natura litigiului, civil, respectiv penal.

111. Pe cale de consecință, câtă vreme dispoziția instanței referitoare la cuantumul definitiv al onorariului solicitat produce efecte față de expertul judiciar, acesta poate fi asimilat unei părți, în sensul art. 458 din Codul de procedură civilă, însă doar cu privire la măsurile ce vizează dreptul său de creanță valorificat prin formularea cererii de majorare a onorariului.

112. În final, în considerarea faptului că expertul judiciar este titularul unui drept de creanță pentru valorificarea căruia acționează în calitate de parte interesată, iar nu în calitate de expert, este util a i se recunoaște acestuia dreptul procedural de a exercita căile de atac prevăzute de lege, în ipoteza în care a formulat o cerere de majorare a onorariului ce a fost admisă doar în parte.

113. Pentru toate considerentele arătate, în temeiul art. 519, cu referire la art. 521 din Codul de procedură civilă,

ÎN ALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizările conexate formulate de Curtea de Apel Alba Iulia — Secția I civilă în Dosarul nr. 9.336/278/2022 și de Tribunalul Iași — Secția I civilă în Dosarul nr. 2.658/866/2024 și, în consecință, stabilește că:

În interpretarea dispozițiilor art. 458 din Codul de procedură civilă, expertul judiciar are calitatea procesuală activă de a declara cale de atac împotriva hotărârii judecătorești prin care instanța a soluționat cererea sa de majorare a onorariului provizoriu stabilit inițial.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 21 septembrie 2026.

VICEPREȘEDINTELE ÎN ALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ANA HERMINA IANCU

Magistrat-asistent,
Mihaela Lorena Repana

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro

Relații cu publicul: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.

Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78/79/83.

Pentru publicări, încărcăți actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

